

לדמותה
של גורית קדמן

מאת צבי פרידהבר

”לכל עם החי חיים נורמליים, כלומר -

שהוא בעל מסורת עתיקה, מושרש מקדם

בקרע מולדתו וקשור לטבע. עם שאין

שלוש אלה לו: מסורת, קרקע, מולדת

וטבע - אין לו ריקודים עממיים”

גורית קדמן

להזכירם: ”דבקה רפח” של משה פרסר; ”העמק הוא חלום” של אריה להבי; ”באר בשדה” של אריה פרוס (כיום אפרת), וריקוד שלי, ”אדמה אדמה”.

זו היתה דרכה של גורית בעידוד היצירה וכפי שהיא טענה באותם ימי בראשית, ”את היצירה הריקודית ישפוט שר ההיסטוריה ומעל לכל הרוקדים עצמם”.

המטרה שהציבה לעצמה גורית לאורך כל דרכה, החל בהדרכת ריקודי-עמים בכפר הנוער ”בן שמן”, שבהם שילבה מפרי היצירה המקומית של אותם ימים (1929-1931), דרך מאמרה הראשון בנושא בעיתון ”דבר” בשנת 1938 - שש שנים לפני כנס המחולות הראשון בקיבוץ דליה - בו העלתה את השאלה: ”האם יש לכל עם ריקודים עממיים משלו”?

ומסקנתה היתה: ”כן, לכל עם החי חיים נורמליים, כלומר - שהוא בעל מסורת עתיקה, מושרש מקדם בקרקע מולדתו וקשור לטבע. עם שאין שלוש אלה לו: מסורת, קרקע, מולדת וטבע - אין לו ריקודים עממיים”.

מטרתה היתה, להפוך את העם היושב בציון ל”עם רוקד”. זה היה המוטו שלה לאורך כל השנים, וכתורתו של ספרה, שיצא לאור בשנת 1969 בהוצאת שוקן.

לערב שהוקדש לציון אירוע זה, באו והתכנסו ותיקי מדריכי ריקודי העם הישראליים ומדריכי הלהקות האתניות, שגורית כה טיפחה אותם. במעמד זה, התבקשו אחדים מן החברים הוותיקים להעלות מספר אפיזודות מפגישותיהם ומעבודתם עם גורית. זכות זו נפלה גם בחלקי. ואלה הדברים שאמרת במעמד זה.

לדבר על גורית, עבורי, זה לסקור תקופה ארוכה של קרוב לחמישים שנות פעילות משותפות, תחילה כחניך ובמרוצת השנים כעמית.

את שהיה לי לומר על גורית, כתבתי בעבודות שלי כגון: בספרי הביוגרפיה על אודותיה בשם: ”גורית קדמן - אם וכלה” (חיפה 1989); בספרי ”הבה נצא במחולות - לקורות ריקודי העם בישראל” (ת”א 1994), ובמספר מאמרים בכתבי-עת שונים.

אי לכך, מרשה אני לעצמי להעלות כמה אפיזודות אישיות - והם היו רבות - המצביעות על דרך מחשבתה של גורית, כפי שחוויתי אותה.

בימי נעורי גורית ואני גרנו לא הרחק זה מזו. לאחר החזרות בלהקת המחול של ”הפועל” התל-אביבית, נסענו בדרך כלל יחד הביתה באוטובוס. באותן נסיעות התקיימו בינינו שיחות לא מעטות על דרך יצירתו של ריקוד העם ועל דרכי הפצתו.

באותן מאותן נסיעות קראה לפתע גורית לעומתי: ”אבל אין לנו ריקודי עבודה משלנו”, נושא שהעסיקה רבות. שבוע או שבועיים לאחר מכן, בשעת החזרה של הלהקה אמרתי לגורית: ”יש לנו ריקוד עבודה”. הצגתי בפניה את ריקודי ”אדמה אדמה” ללחנו של דוד זהבי, איש קיבוץ נען. הריקוד התקבל על ידה ואף מצא את מקומו ברפרטואר הלהקה ונרקד באירועים שונים ואף בהרקדות. בין היתר הופענו פעם בקיבוץ נען, וריקודי הוצג בפני מלחינו, דוד זהבי. בדרך זו הצליחה גורית לעודד את חברי הלהקה ורבים אחרים ליצירה.

בשנת 1950, נתבקשה הלהקה לתרום את תרומתה לחגיגות מחצית היובל לקיומו של סניף ”הפועל” התל-אביבי. לאירוע זה בחרה גורית בדרך חדשנית. לא עוד מחרוזות ריקודי-עם להשלמת ערב זה או אחר, אלא, מופע של ערב שלם, שיוקדש כולו להעלאתם של ריקודי-העם שלנו. בערב המופע הועלו מעל בימת תיאטרון ה”אוהל” עשרים ושבעה ריקודים, בהם שילבה גורית גם את הריקודים פרי יצירתם של חברי הלהקה, שמן הראוי